

Bài gi i thi u ti u thuy t lịch s CH B NG NGA, ANH HÙNG CHIÊM QU C c a nhà văn cũng là c u SVSQ Khóa 2 H c Vi n CSQG Ngô Vi t Tr ng.

**Đ C “CH B NG NGA, ANH HÙNG CHIÊM QU C”
C A NGÔ VI T TR NG**

Ng i đ c: L i Qu c Hùng
(B i đi m sách đ c gi i thi u
v o ngày Ch Nh t 7 tháng 8, 2011 t i
Stockton Resource Center, Sacramento)

Th a quý anh, quý ch .

Ch B ng Nga! Ch B ng Nga! Có l trong chúng ta khi còn ng i gh nhà tr ng, ít hay nhi u đã nghe tên c a ông vua Chiêm Thành này trong gi s Vi t... Cái tên g i cho chúng ta nh ng trang s v a hào hùng v a bi đát c a m t dân t c mà nay đã b xóa tên trên b n đ . Nh ng d u v t, di tích c a m t n n văn minh r c r đó ch còn là m t vài tháp c loang l , nh ng t ng đá bám đ y rêu phong, ph i mình trong s ng gió gi a nh ng đám r ng xanh đen, nh ng c n cát hoang v ng đ c mô t qua nh ng v n th n i ti ng c a Ch Lan Viên trong t p “Điều Tàn”:

Đây, nh ng tháp g y mòn vì mong đ i
Nh ng đ n x a đ nát d i th i gian
Nh ng sông v ng lê mình trong bóng t i
Nh ng t ng chàm l lói r rên than

y vậy mà cách đây m y trăm năm, nh ng tháp c này đã là ch ng tích cho m t th i oanh li t
c a m t dân t c bi hùng, dân t c Chàm.

Đây, đ i n các huy hoàng trong ánh n ng
Nh ng đ n đài tuy t m d i tr i xanh
Đây, chi n thuy n n m m trên sông l ng
B y voi thiêng tr m m c d o bên thành

Nh ng câu th trên g i l i cho chúng ta hình nh c a Nàng M Ê , Huy n Trân Công Chúa,
nh ng giai tho i v Ch Mân, Châu Ô, Châu Rí, Thành Đ Bàn, nét quy n r c a nh ng đ i u
múa xa x a cũng nh làm ta liên t ng đ n áng văn trau chu t c a Lan Khai khi t v chàng
thanh niên Ch B ng Nga:

“Khuôn m t chàng - khuôn m t ngót ba ch c tu i, h i g y - đã r ám m u s ng n ng; nh ng, cái
trán cao, đôi m t s c và c p môi v ng h n n c i v n gi cho dung m o ông Hoàng vong qu c
Chiêm Thành y m t v khác th ng.

B ng Nga, h n m t thng tr i l n l i qua nh ng r ng hoang v ng n i d y Tr ng S n v i b
Nam H i, đã giày xéo lên bao n i gian nguy.

M i l m năm n lách quê ng i, chàng, l n y, m i có d p đem linh h n đáp ti ng g i c a Non
sông.”

Và th a quý anh ch , nhân v t đó, nhà vua đ c nh t vô nh c a dân t c Chàm đã đ c nhà
văn Ngô Vi t Tr ng có hoài bão làm s ng l i trong cu n ti u thuy t l ch s m i nh t c a ông ,
cu n “Ch B ng Nga, Anh Hùng Chiêm Qu c”.

Trong bài gi i thi u sách hôm nay, tôi mu n cùng quý v đ i m qua cu n ti u thuy t lịch s này,
và vì t a đ c a sách là “Ch B ng Nga, Anh Hùng Chiêm Qu c”, tôi cũng xin đ ng th i đánh
giá tính ch t “anh hùng” c a v vua x Chiêm n i ti ng này d a trên nh ng trang sách c a nhà
văn Ngô Vi t Tr ng.

Th a quý anh, quý ch ,

Trong cu n ti u thuy t dày 254 trang g m 14 ch ng do H ng Lĩnh xu t b n năm 2011, Ngô Vi t Tr ng đã khái quát t i i l ch s n c ta và Chiêm Thành t th i vua Tr n Anh Tôn tr đi mà tr ng tâm là cu c chi n tranh Vi t-Chiêm 1360-1390, nghĩa là t lúc Ch B ng Nga lên ngôi cho đ n khi ông t tr n.

Riêng v Chiêm Thành, ti u thuy t c a Ngô Vi t Tr ng không ch chú tr ng đ n Ch B ng Nga mà còn dành 90 trang đ u đ kh c h a l i hình nh m t minh quân khác c a v ng tri u th 12 đ t n c Chiêm, v vua tr c Ch B ng Nga. Tên ông là Trà Hòa B Đ , con r c a vua Ch A Nan, nh ng ông đã lo i Ch M con ru t c a vua Ch A Nan đ lên ngôi vua. S dĩ Trà Hòa B Đ lo i Ch M vì ông cho r ng hoàng t này là m t con ng i nhu nh c, t m th ng không th gánh vác vi c n c cũng nh th c hi n hoài bão c a cha mình. Hoài bão đó là: “Ph i làm sao n c Chiêm mãi mãi không thu c ai n a! N c Chiêm nh t đ nh ph i vùng lên, ph i hùng m nh, ph i đ s c ch ng l i m i cu c xâm l ăng, nh t là ph i l y l i cho đ c nh ng ph n đ t cát mà Đ i Vi t đã l a d i ti n nhân chúng ta đ chi m đ t.” (trg 52). Nh ng gi c m ng c a ông không thành. Tr c khi xu t chinh đánh Đ i Vi t thì m t tr n đ ch h ch bùng n đ d i c p dĩ sinh m ng c a bao binh lính tinh nhu c cũng nh chính đ a con trai tu n tú c a ông là hoàng t Đ t Vân. L c l ng quân s tiêu hao, ông đành gác m ng tr thù và m đ ng tr v cho Ch B ng Nga, ng i em cùng cha khác m c a nh c ph ông đang tr n tránh sau khi ông đ t ngôi vua. Ch B ng Nga ch m đ t cu c s ng l u vong đ r i sau này khi lên ngôi, n i chí Trà Hòa B Đ th c hi n gi c m ng chinh ph t Đ i Vi t, l y l i nh ng đ t đai m t mát khi x a.

V l ch s Vi t Nam, truy n c a Ngô Vi t Tr ng k t m và s ng đ ng giai đ n t th i Tr n D Tông. Đây là th i k b t đ u xu ng đ c c a nhà Tr n. Đ i Vi t không còn là m t đ t n c hùng m nh, đáng n s n a, m t qu c gia đã ba l n oai hùng đánh phá quân Nguyên, v i nh ng tên tu i l m li t nh Tr n H ng Đ o, Tr n Quang Kh i, Tr n Bình Tr ng, Ph m Ngũ Lão. Gi đây, vua thì ch lo ch a b nh li t đ ng, sau đó đ m mình trong t u s c, c b c, b vi c cai tr cho n nh th n, xây cung xây đ i n, b t dân đóng s u cao thu n ng. Nh ng hi n th n trung chính h u h t b lo i. Vua Ngh Tôn thì tin dùng ngo i thích Lê Quý Ly, gây chia r tr m tr ng trong tri u đ i n. Chính vì v y mà Ch B ng Nga m i g p thiên th i, nhân hòa đ nuôi ý chí ph c thù.

Th i k này là th i k ngôi sao Ch B ng Nga n i lên nh m t anh hùng Chiêm qu c. Theo Ngô Vi t Tr ng, ông vua Chiêm này đáng m t anh hùng vì đã h i đ cái đ p c a ch “anh” cũng nh cái d ũng c a ch “hùng” và ông đã dùng nh ng trang sách c a mình đ ch ng minh

đi u này.

N u hi u ch “anh” là đ p đ , khôn ngoan thì Ch B ng Nga đã có nh ng đ c tình đó thông qua chi n l c c a ông. Sau khi lên ngôi, ngoài vi c c ng c , ch n ch nh l i binh l c. ông còn t là m t ng i hi u mình, hi u ng i, m t chính tr gia th c ti n, có t m nhìn xa. Ông bi t Chiêm Thành là m t n c nh , dù có đánh b i Đ i Vi t thì cũng ch t m th i, có tính cách giai đ n mà thôi. Ông không th mãi mãi chi m c Đ i Vi t, m t đ t n c dù đã b đô h ngàn năm nh ng luôn luôn qu t c ng dành l i n n t ch c a mình. V n đ là ph i làm sao khéo léo bi n Đ i Vi t thành m t đ ng minh đáng tin c y và là m t vùng đ t đ m tránh cho mình cái h a xâm lăng c a anh chàng kh ng l đ c ác, nham hi m là Trung Hoa, mà s sách còn đ y đ y nh ng chuy n l c l a, ph nh g t, nh ng m u đ xâm l n, bành tr ng rõ r t. Nh ng tay gian hùng nh Tào Tháo đã v y, mà ngay c nh ng con ng i đ c ti ng là chính nhân quân t nh Kh ng Minh, L u B v n có nhi u đi m đáng nghi ng . Vì v y, ông ch u tri u c ng Trung Hoa và giúp n c này ti u tr gi c bi n đ tránh h a xâm lăng t phía đ i hán, đ ng th i đ a ra m t đ ng l i sáng su t đ đ i phó v i Đ i Vi t. N u có lép v m t chút, hay mang 10 mâm vàng đi tri u c ng, ông cũng s n sàng đ có th mua th i gian. trang 130-131 c a cu n truy n, ông nói v i qu n th n nh sau: “Các khanh đ ng bao gi nuôi m ng sát nh p Đ i Vi t vào Chiêm Thành. Th nh t dân t c Đ i Vi t là m t dân t c qu t c ng r t khó chinh ph c. N c Trung Hoa l n m nh th kia, h đã t ng chi m Đ i Vi t làm qu n huy n tr i ngót nghìn năm mà chúng còn vùng đ y đ c, nay n c ta làm sao cai tr chúng n i? Th hai n u ta tiêu di t đ c Đ i Vi t t c là ta t đ m cái biên gi i n c ta l i g n n c Trung Hoa, nh th có ph i là đ m cái kh , cái lo th ng tr c đ n bên l ng mình không? Các nhà lãnh đ o bi t xa th y r ng đ u rõ cái h a đó nên đã c tránh... Ta c đ Đ i Vi t làm cái hàng rào ngăn cách gi a n c ta và Trung Hoa thì các khanh th y ph i hay không?” Đó là cái “anh” th nh t c a ông.

Cũng trong chi n l c đó, ông đã dùng Ng Câu V ng Tr n Húc, con tr ng c a Th ng Hoàng Ngh Tông, đã b b t trong tr n Đ Bàn đ th c hi n ý đ c a mình. Ông coi Tr n Húc nh m t b u b i trong tay ông . Ông kh ng đ nh trang 165 trong cu n sách: “Sau khi đánh g c Đ i Vi t, tr c tiên ta s l y l i nh ng vùng đ t cát mà Đ i Vi t đã chi m c a t tiên ta. Sau đó ta s đ a Tr n Húc tr v làm vua ph n đ t cũ c a Đ i Vi t. Nh th v a đ c vi c cho Chiêm Thành v a thu n lòng dân Đ i Vi t. Tr n Húc là ng i do Chiêm Thành gây đ ng t t nhiên y không dám đi ng c l i quy n l i n c Chiêm. Đó là k sách ta đã v ch ra đ tìm m t đ ng s ng hòa bình, an l c cho dân Chiêm! Nh v y Tr n Húc không ph i là m t b u b i vô giá hay sao?”. Vì th mà ông khuy n khích m i tình c a Tr n Húc v i con gái ông là công chúa Hoa Lài đ bi n Tr n Húc thành m t hàng t ng, thành c u con r c ng đ ng ý h p tác v i ông trong ý đ nh tr thù Đ i Vi t, dù sau này chuy n không thành. Đó là cái “anh” th hai c a ông.

Còn v ch “hùng” hi u nh m t t ng lãnh anh dũng, có nhi u chi n công vang đ i thì chúng ta có th coi Ch B ng Nga là m t anh hùng c a Chiêm Thành. Dù ông có g p th t b i m t hai l n, nh ng trong b n l n ti n chi m Thăng Long vào nh ng năm 1371, 1377, 1378, 1383, theo

s sách Đ i Vi t thì ông hoàn toàn thành công. Quân Chiêm c p phá kinh thành, b t ng i, c p c a, thiêu đ t cung đ n, đ th và s sách r i theo đúng sách l c, nhanh chóng rút lui đ b o toàn l c l ng, không chi m đ t hay đòi l i đ t đã m t. Chi n công hi n hách nh t c a ông là c p phá kinh đô năm 1371 khi n vua Tr n Ngh Tông ph i ch y vào huy n Đông Ngàn và năm 1376, trong tr n Đ Bàn, Ch B ng Nga đã l p m u cho t ng M c Bà Ma trá hàng đ d Du Tông ti n quân. Nhà vua trúng k mai ph c c a quân Chiêm và b tên b n t tr n. Ông đã nhi u l n làm cho h u h t vua quân Đ i Vi t ph i kinh s . Truy n c a Ngô Vi t Tr ng theo sát s li u mô t đ y đ các tr n đánh c a Ch B ng Nga, v i nh ng suy tính, chi n thu t, m u mô c a ông đ giành l y chi n th ng. Tác gi cũng không quên nh ng nhân v t khác nh Đ T Bình, Lê Quý Ly, các t ng Ph m Huy n Linh, Đ L , nh t là t ng Lê Gi c, tr c khi b chém đã đồng đ c nói: “Ta là quan c a n c l n, sao ph i l y chúng mày?” (Trang 193). Liên ti p đánh phá Đ i Vi t khi n vua t i Vi t có lúc ph i b kinh thành ch y tr n, s h i khi nghe tên ông, đó là nét “hùng” c a Ch B ng Nga.

Nh ng nh ng trang s oanh li t c a nhà quân s n c Chiêm đó không kéo dài mãi. Năm 1390 Ch B ng Nga mang 100 chi n thuy n đ n H i Tri u đ đ ng đ u v i th y binh Đ i Vi t. Theo hàng ông là Tr n Nguyên Di u, em vua Ph Đ Tr n Hi n, con vua Du Tôn. Năm tr c, Ch B ng Nga đã đem quân đánh Thanh Hóa. Lê Quý Ly đ c l nh đem quân ch ng c , nh ng thua, ph i tr n v , may mà có t ng Nguy n Đa Ph ng k p th i rút quân đ b o toàn l c l ng. L n này, Nguy n Đa Ph ng vì c y công nên đã b Quý Ly tr kh . Ngh Tông đành ph i giao cho t ng Tr n Khát Chân, m t v t t ng ch a có nhi u kinh nghi m chi n tr ng, ch huy th y binh. C Ngh Tông và Tr n Khát Chân đ u khóc tr c khi xu t binh. Ch B ng Nga và Tr n Nguyên Di u đã chu n b s n sàng, ch ch thuy n l ng do Ba L u Kê đ n là s kh i binh t n công. Nh ng, theo Ngô Vi t Tr ng, thuy n l ng Chiêm c a Ba L u Kê, vì n ng và gió c n tr nên đã đ n tr m i ngày. Ch B ng Nga n i gi n đòi chém đ u Ba L u Kê. Các quan xin tha cho Ba L u Kê, nh ng Ch B ng Nga v n ra l nh ph t viên quan này 100 roi. U t c, Ba L u Kê ban đêm l n sang hàng t ng Tr n Khát Chân. Tay này bi t rõ chi c thuy n mà Ch B ng Nga th ng dùng đ quan sát tr n đ a nên ch cho Tr n Khát Chân bi t. L p t c, Tr n Khát Chân ra l nh t p trung t i đ a h a pháo b n vào thuy n Ch B ng Nga. Ng i hùng Chiêm qu c t tr n ngay vào đ t pháo đ u tiên. Tr n Nguyên Di u th y nguy, tr m t c t đ u Ch B ng Nga đ nh l p công, nh ng b t ng nhà Tr n là Ph m Nh L c nhi c m ng và chém ch t. Cu c đ i oai hùng c a vua Chi m ch m đ t m t cách bi th m ch vì m t c n nóng gi n nh t th i. L ch s nhi u khi v n có nh ng cái tr trêu không th tiên đoán đ c.

Th a quý anh, quý ch

Đó là tóm t t cu n ti u thuy t l ch s “Ch B ng Nga, Anh Hùng Chiêm Qu c” cũng nh tính ch t anh hùng c a Ch B ng Nga theo đ nh nghĩa mà Ngô Vi t Tr ng đ a ra trong trang 4 c a l i m đ u:” Theo nghĩa nguyên g c thì anh là vua loài hoa, hùng là vua loài thú. Ngay ch ‘anh” đã t nó xác đ nh cái ý nghĩa đ p đ , th m tho, tính khi t c a chính nó! Ch ‘hùng’ thì

mang ý nghĩa s c m nh, kh năng, lòng qu c m, s khôn khéo, s chi n th ng”. Cu c đ i và nh ng chi n công c a Ch B ng Nga trong truy n có th đ p ng nh ng nét chính theo đ nh nghĩa đó. V vua Chiêm có cái nhìn sáng s t v chính sách đ i phó v i Trung qu c và Đ i Vi t. Ông đã bi t c i t , hu n luy n quân đ i và đ ng binh khôn khéo hay th n t c đ đ t đ c nhi u chi n th ng trong ba m i năm c m quy n. Tuy nhiên, tôi v n mu n hi u hai ch “anh hùng” theo m t nghĩa r ng h n.

Đ i v i m t hoàng đ hay m t nhà vua thì hai ch anh hùng ph i đ c đánh giá qua nh ng vi c làm, nh ng thành qu c c công cu c đ i ngo i l n đ i n i. Có th là vì không có nh ng tài li u g c v phía Chiêm Thành nên chúng ta không bi t nhi u v vi c n i tr c a ông trong vòng ba m i năm ng tr ngai vàng. Ba m i năm không ph i là ít đ i v i m t ông vua th i x a. Nhi u vua Tr n th i đó ch c m quy n ngót nghét trên đ i 10 năm. V y Ch B ng Nga đã làm gì đ phát tri n n c Chiêm Thành v v n hóa, xã h i và kinh t ? Ông đã làm gì đ c i thi n, nâng cao cu c s ng ng i dân n c ông? Ông đã có nh ng vi n ki n gì cho m t m t n c Chiêm Thành hùng m nh trong t ng lai? Ngay c nh ng chi n công quân s , v i 11 l n mang quân đánh phá Đ i Vi t thì theo s Vi t, tôi xin nh n m nh là theo s Vi t, ông ch c p bóc, hôi c a, mang v nh ng chi n l i ph m đ lo i mà không th a th i c giành l i đ t đ i đã m t hay m mang b c i c a t qu c. Gi s Đ i Vi t không suy thoái mà còn nh ng vua hi n, t ng gi i nh Tr n Nhân Tôn, Tr n H ng Đ o, Tr n Quang Kh i, Tr n Nh t Du t v.v... thì li u ông ta có d dàng chi n th ng hay không? Th ng m t k thù m nh h n mình nhi u nh Lý Th ng Ki t đ t quân T ng, H ng Đ o V ng đ b p quân Nguyên và Nguy n Hu đ i phá quân Thanh thì m i x ng đáng là nh ng anh hùng. Còn Ch B ng Nga, ông ch th ng m t đ t n c đang suy thoái, v i nh ng nhà vua (tr Du T ng) y u hèn và các t ng b t tài thì ông có th t s là m t anh hùng vĩ đ i hay không? Vì v y, có nh ng tác gi nh ông Tr n Xuân Sinh trong cu n “Thuy t Tr n - S Nhà Tr n” xu t b n trong n c năm 2003 đã cho Ch B ng Nga ch là m t tay “c p bi n c khôi” và quy l i cho nhà vua này là đã quá phung phí nhân l c, tài nguyên n c Chiêm trong su t 30 năm chinh chi n đ r i sau khi ông ch t, Chiêm Thành ki t qu và b t đ u đi vào đ ng suy vong và đ n dà vào đ ng b di t vong. Cho nên, xuyên qua nh ng trang sách c a Ngô Vi t Tr ng, tôi thi t nghĩ chúng ta ch nên coi Ch B ng Nga là m t nhà quân s tài gi i và m t anh hùng theo nghĩa h n h p mà thôi.

Th a quý anh, quý ch ,

Hôm nay, tôi không ch là ng i gi i thi u sách mà còn là m t đ c gi . Là đ c gi , tôi xin chân thành đóng góp m t vài ý ki n v i nhà văn Ngô Vi t Tr ng khía c nh n i dung và ngh thu t m t ti u thuy t lịch s . Tôi thi t nghĩ nh ng đóng góp này là đ i u ph i có trong m t bu i ra m t sách và v ch c ch n đây là đ i u mà tác gi tr n tr ng và mong m i t phía các đ c gi . Ch c n a đây, trong ph n trao đ i v i tác gi , mong r ng tác gi s nh n đ c nhi u ý ki n, nhi u nh n xét c a quý v ;

Th a anh Tr ng,

Nhà văn, c u SVSQ khóa 2 H c Vi n CSQG Ngô Vi t Tr ng

Thú th t sau khi đ c xong cu n truy n c a anh, tôi có c m t ng nh tôi v a đ c anh đ i m t b a ti c ngon, nh ng v n còn thi u r u và đ nh m. Tôi v n còn c m th y th m, ch a “đ”. Vì sao v y?

Tôi nghĩ cu n truy n c a anh ch a dày đ . Tôi mong s trang c a nó n u có th , s đ c nhân lên g p đôi, g p ba, Không ph i truy n c dày là hay, nh ng m t cu n ti u thuy t l ch s c ũng gi ng nh m t b c tranh. B c tranh anh v đ p đ y, nh ng kích th c v n còn nh . Tôi mu n có m t t m bích h a r c r h n, v i nhi u c nh trí huy hoàng và hoành tráng h n

Tôi mong có ch cho m t Ch B ng Nga đa di n, phong phú, m u mô, đa tình, m t con ng i mà tâm lý ch a đ y mâu thu n và xung kh c, v i nh ng vùng n khu t mà nhà văn s r i vào chút ánh sáng. Bi n c đ c bi t nào trong cu c s ng c a ông đã đ m t d u n không phai và

nuôi d ng chí ph c thù c a ông? Trong trí t ng t ng c a tôi, d có th không đúng v i s li u, bi t đầu l i ch ng có m t m i tình đi m tuy t c a Ch B ng Nga v i m t cô gái Vi t, đ r i bên tình, bên lý gi ng xé nhau đ a t i nh ng h l y đau th ng, bi th m. Nh t là Ch B ng Nga th i tr , khi còn ph i n náu, tr n tránh. Chàng thanh niên tu n tú đó đã đ c hun đúc, rèn luyện, h c h i nh th nào đ sau này tr thành m t ông vua xu t s c. Ai là nh ng ng i thầy c a ông c văn hóa l n quân s ? Trong ti u thuy t c a anh, anh dành cho ph n này x p x b n trang, t trang 80 đ n trang 84. Theo tôi nh v y còn ít.

Tôi mong có ch nhi u h n cho các nhân v t ph n di n, nh ng nhân v t h c u. Các nhân v t ph n di n s làm n i bi t cá tính c a các nhân v t chính, đm đ n cho cu n truy n nh ng giây phút căng th ng c n thi t. Anh đã t m mô t D Tông, nh ng còn Lê Quý Ly, Đ T Bình, Tr n Nguyên Di u, Ba L u Kê. Nh ng nhân v t này c n đ m nét h n, đ c bi t là Lê Quý Ly, k sau này s thoán đ t ngôi báu c a nhà Tr n. Anh đã dành m t s trang cho công chúa Hoa Lài, con gái c a Ch B ng Nga, m i tình c a nàng v i Tr n Húc cũng nh cái ch t bi th m c a nàng. Tuy nàng có th t trong s li u, nh ng tôi v n x p công chúa Hoa Lài nh m t nhân v t h c u c a anh. Tuy v y, đ c gi s thích h n n u có thêm các nhân v t h c u cho cu n truy n thêm ph n h p đ n. Nh ng ti u thuy t l ch s c a nh ng nhà văn nh Nguy n M ng Giác v i “Sông Côn Mùa Lũ” hay Tr n Đ i S v i “Anh Hùng Lam S n”, “Anh Hùng Tiêu S n” ch a đ ng r t nhi u nhân v t h c u. Tôi xin đn c m t ví d trong cu n ti u thuy t “H Quý Ly” c a Nguy n Xuân Khánh xu t b n trong n c năm 2000. Vi t v Ba L u Kê, k đã gây ra cái ch t c a Ch B ng Nga, nhà văn này đã cho t i của ông ta không ph i là đ a thuy n l ng th c đ n tr nh trong sách c a anh Tr ng, mà vì trong m t bu i ti c r u ăn m ng chi n th ng, viên quan h u c n này, sau khi u ng r u say, đã dám ôm u và xúc ph m đ n m t vũ n Vi t đ c Ch B ng Nga yêu thích... Cô vũ n Vi t, m t nhân v t h c u, tuy ch thoáng qua, nh ng đã đã làm n i bi t m t khía c nh nào đó c a cá tính Ba L u Kê và Ch B ng Nga. Tuy là gián ti p, nh ng cô đã là m t nguyên nhân xa trong cái ch t c a Ch B ng Nga. Ng i ta đã ch ng nói r ng n u cái mũi c a n hoàng Cleopâtre ng n h n m t chút, có l c c di n th gi i đã thay đ i.

V i nh ng nhân v t đ c thêm th t nh th , tôi cũng mong đ c đ c nh ng đ i tho i sinh đ ng h n, nh ng tranh lu n gay g t gi a các nhân v t chính, ph , gi a vua quan và đm qu n th n, trong khung c nh nh ng cu c đ u trí, nh ng m u mô tính toán chính tr , nh ng tranh ch p cung đình gay c n hay nh ng tr n đánh vang l ng. Qua các đ i tho i hay đ c tho i, nh ng giòng suy t , nh ng h i t ng đn chéo l n nhau, lúc xa lúc g n, khi tr c ti p, khi gián ti p, các nhân v t chính và ph s thay th tác gi đ k truy n, nói năng theo đúng th i đ i, tâm lý và vai trò c a h và làm cho cu n ti u thuy t đ c s ng đ ng h n nh m t cu n phim l ch s đng chi u tr c m t chúng ta.

Sau cùng, khi đ c m t cu n ti u thuy t l ch s , ng i đ c cũng ao c có th tìm l i đ c nh ng m u chuy n đ i th ng, nh ng sinh ho t dân gian, nh ng phong t c, t p quán, n p s ng

xa x a c a c dân t c Chiêm l n Đ i Vi t t chuy n ăn đ n vi c vui ch i, gi i trí, ca múa, r i l nghi, tôn giáo v.v..., nh ng khía c nh không th thi u c a m t cu n ti u thuy t l ch s đ cu n tr y n thêm ph n thích thú và l i cu n và phong phú h n.

Th a quý anh ch , nh ng ý ki n trên đây c a tôi th t ra nói thì đ , vi t và th hi n trên gi y m i khó, có th nói là r t khó. Công vi c sáng t o này đòi h i nhi u suy t , tìm tòi, trí t ng t ng và công s c r t nhi u c a nhà văn, đôi khi còn đòi h i nh ng chuy n đi xa tìm ki m tài li u th t t n kém. Tôi đ c bi t là m i đây, Nhà xu t b n Ph N t i Vi t Nam công b s cho ra m t đ y đ toàn b hai b tr ng thiên ti u thuy t l ch s “Tám Tri u Vua Lý và “Bảo Táp Tri u Tr n” c a nhà văn Hoàng Qu c Kh i. Hai b ti u thuy t l ch s này g m t ng c ng 6.442 trang mà ông Hoàng Qu c Kh i đã r òng rã vi t trong vòng 30 năm v i m t cây bút máy Parker và trên gi y b i mà thôi. Vì th , sách c a anh Tr ng tuy ng n nh ng tôi bi t là anh cũng đã ph i b ra không ít công s c v i nh ng đêm thao th c đ hoàn thành.

Th a quý anh ch ,

Dù có m t vài thi u sót nh tôi v a trình bày, đ c gi khi đ c sách s chân thành c m t tác gi Ngô Vi t Tr ng đã dám ch n m t đ tài khó khăn. Ch B ng Nga m t nhân v t mà tài li u tra c u v ông r t hi m hoi, nh t là v phía Chiêm Thành. Anh đã đ a ra hình nh m t Ch B ng Nga khách quan h n, công b ng h n so v i nh ng giòng s Vi t ch c ch n mang ít hay nhi u tính c ch ch quan, thiên v . Vì th anh đã c ng hi n cho đ c gi m t cu n ti u thuy t đáng đ c. Sách c a anh cũng là đ p đ chúng ta ôn l i m t th i k đen t i c a l ch s n c nhà, đ suy nghĩ v nh ng nguyên nhân làm b ng h i m t đ t n c, đ r i làm m i cho s xâm l ng đ n t bên ngoài. H n th n a, trong giai đ n hi n t i, ngoài chuy n đ c m t ti u thuy t l ch s h p đ n, đ c gi còn có th rút ra m t bài h c v hi m h a m t n c, đ suy vong c a m t dân t c cũng nh tinh th n, sách l c đ b o v và gìn gi giang s n g m vóc mà t tiên đ l i cho chúng ta tr c s xâm l ng c a ngo i bang nói chung, c a Trung Qu c nói riêng.

Xin c m n anh Ngô Vi t Tr ng.

Trân tr ng c m t quý v đã vui lòng l ng nghe.

L i Qu c Hùng

